

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1686.

- 1° Coccejus, Henricus: De commissis, ubi de mercibus contrabandis, vulgo Contrabande - Wahren.
2. Spino, Johannes, de: De rescriptis moratoris
3. Spino, Johannes, de: De donationibus conjunctorum
4. Textor, Joh. Wolfgang: De consentia iudicio
5. Textor, Joh. Wulfg.: De opistographo.

1687.

- 1° Coccejus, Henricus: De re iudicis cum in genere tam in specie statuum imperii
2. Coccejus, Henricus: De coniugio inaequali personarum illustrium. Jen. rec. 1714.
3. Coccejus, Henricus: Tractatus belli et pacis in statu regni Portugallici fundata sine historia Portugalliae
4. Coccejus, Henricus: De jure detractus. Jen. Vom Abzug. Reiss, Nachrichten, Zehende. Penning.

5. Textor, Joh. Wolffg.: De successione regum et principum, familiarumque illustrium.
1688.

1. Brummerus, Joh. Casparus: De glandula pituitaria
2^a 2^b. Coccejus, Henricus: De jure alluvionum in imperio. 2 Sept. 1688 & 1707

1690.

1^a 2^b. Textor, Joh. Wolffg.: De crimine ambulas. 2 Sept.
1690 & 1724

1710

Prenzelius, Joannes Julius: De eo, per quem stetit vel non stetit.

1712

1^a 2^b. Hertling, Johann Fridericus: De ventre illiusque jure. — 2 Sept. 1719 & 1738

1714.

Besserer, Johann Paulus: De restitutione in integrum

adversus sententiam inappellabilem.

1734.

Hertling, G. Fridericus: De regibus Palatinis sive de
principis serenissimae domus Palatinae iuribus pre-
rogativis ac praeminentiis.

1736

19te - Mey, Franciscus: Veritas communis opinionis
circa pactum de non praestanda evictione. 2 Sumpt

[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

1686, 4
DISPUTATIO JURIDICA INAUGURALIS,
DE
CONSCIENTIA 731
JUDICIS, 5

QVAM
AUSPICE DIVINO NUMINE
EX DECRETO ET AUTHORITY
MAGNIFICI AC AMPLISSIMI ICTORUM
ORDINIS IN PERVETUSTA ATQVE CELEBERRIMA
ELECTORALI ACADEMIA HEIDELBERGENSI
SUB PRÆSIDIO

VIRI AMPLISSIMI, EXCELLENTISSIMI AC
CONSULTISSIMI
DN. JOH. WOLFGANG.
TEXTORIS, 31
JCTI ANTECESSORIS JURIS ET CONSILI-
ARII ELECTORALIS PALATINI

PRO
SUMMIS IN UTROQUE JURE HONO-
RIBUS ET PRIVILEGIIS RITE CAPESSENDIS
Publico Eruditorum Examine subijcit
JOH. CHRISTIANUS ELWERTUS,
Idsteinio-Nassoicus.

Die Augusto M DC LXXVI. h. l. q. f.
HEIDELBERGÆ,
Apud JOH. DAVID. BERGMANNUM, Walterian. Heredem,
ELECT. & ACAD. Typogr. 19 33

177

DEO
PATRIÆ
ET
AMICIS.

22

Prooemium.

Seculo hoc nostro non minus litigioso quam malitioso, quod sane plus scientiæ quam conscientiæ habet, eo jam deventum post *Ventur. de Valent.* conqueritur, *Carpzov. Def. For. p. 1. c. 1. Def. 1* Quod Judicibus ferme licentia sit tributa, ex libitu ac priorum affectuum motu judicandi. Verum huic malo non minimum contribuere, variarum opinionum conflictum, mehercule plus nimio constat. Attentis enim tot tractatibus & communibus opinionibus, & magis communibus, imo Doctoribus attestantibus communem esse pro una parte, aliisque certiorantibus, magis communem esse pro alia, idque in iisdem articulis & terminis; Nonne perversis Judicibus sufficiens aperitur occasio, lites dirimendi ex propria affectuum cœcitate, & quidem sub fuce ac prætextu conscientiæ? Vid. *Neviz. in Sylv. Nupt. fol. 179.* Nonne & bonis judicibus varietas hæc opinionum ac alia irritamenta subinde nocent ac scrupulum movent, ut nonnunquam hæreant, in quamnam partem condescendere quamnam sententiam tanquam æquiorum ac conscientiæ convenientiorem præeligere debeant? Constitui mecum, occasione horum, pauca de conscientia Judicis loco Disputationis Inauguralis differere, ita tamen ut ex innumeris quæ alias ad hanc materiam referri possent utilissima mihi juxtim ac jucundissima (quantum ingenii vires largitæ fuerint) seligam, quod propositum Judex omnium justissimus divina sua cooperatione secundare velit.

§. I.

Deo duce initium faciens antequam ad rem ipsam me accingam, videntur secundum consilium *Ulpiani l. 1. ff. de l. & l.* prius aliqua de voce conscientia præmittenda. Unde vero ea dicatur Auctorum sententia variat, alii quasi concludentem scientiam, alii quasi cordisciam, alii vero quasi scientiam cum aliis dictam volunt, quia aliquid delinquens, scientem delicti habet, *Deum. Job. 6. 16. 20.* Angelos, quandoque homi-

587

nes omnia enim tandem dies revelat. Nobis non incongrua videtur illa denominatio, qua conscientia dicitur quasi cum scientia, & hæc est *Thomæ part. 1. q. 79. art. 13.*

§. 2. Induit nonnunquam apud *JCtos & Historicos* significationem nudæ scientiæ seu cognitionis de re aliqua, *in l. 46. ff. de A. vel O. Her. & Liv. Lib. 3.* inquit *Consilia* inde non in publico, sed in privato & seducta a plurium conscientia habuere. Dicitur si bona sit testis essentiæ Divinæ, inde *S. Paulus* gloria nostra est testimonium conscientia nostræ, *1. Cor. 1. v. 12.* si mala præludium inferni, *Codex* in quo omnia scribuntur peccata, *Gerhard. Medit. 33. de Conscientia.* Nos per conscientiam intelligimus cum *Apostolo Rom. 2. v. 15.* Opus quod gentes ostendunt scriptum in cordibus suis.

§. 3. Et sic describitur à *Struv. Syntagm. Jur Civ. Exer. 2. th. 13.* quod sit dictamen practicum intellectus à Deo inditum, homini præscribens quid faciendum quidve omittendum, & *Bald. in l. 10. ff. d. 1. & 1.* dicit conscientiam Iudicium mentis, consonans in quodam naturali Iuri alienumque aliquatenus à rigore ac subtilitate Iuris.

§. 4. Constituitur à philosophis moralibus alia theoretica alia practica, illa quæ & consequens dicitur sequitur actiones jam factas, easque contemplatur an bonæ fuerint an malæ, dividunt porrò in, Rectam Erroneam, Probabilem Dubiam & Scrupulosam, sed nos priorem illam divisionem etsi per se non improbem⁹ ut minus tamen in rebus forensibus utilem seponimus hanc verò tanquam otiosam, & æquivoci in sua æquivocata suis relinquimus autoribus, ac cum *Broch. vol. 1. cap. 3. q. 2.* statuimus conscientiam aliam rectam aliam erroneam, prioris ratiocinatio nititur aut Principiis naturæ à Deo inditis juxta illud *Paul. Rom. 2. v. 15.* aut verbo divino revelato, qui contra hanc agit ædificat ad gehennam *c. 13. in med. extr. d. Rest. Spol.* Ratio est quia ejus dictamen cum Iure divino & humano exacte debet congruere, his enim si contrariatur est erronea ac *Judici* maximè vitanda *c. 1. de V. S. extr. de dubia conscientia* pauca hoc loco monenda essent, quamvis enim hæc æque ac aliæ species verè conscientia dici nequeat & in dubiis quis non dicatur facere contra conscientiam *Afflict. decis. Neap. 384. n. 15.* nihilominus quomodo in casu dubio conscientia informari debeat inquirendum esset, sed de hoc circa finem mentio fiet.

§. 5. Præmissis his nunc propius accessurus, quædam de conscientia *Judicis* suppono 1. Hic rejicimus omnes præconceptas opinio-
nes

nes, quæ in conscientia nec debent nec possunt excitare scrupulum, ratio quia nec naturalibus principiis nec verbo Dei revelato nituntur. (2). Eam statuimus veram Judicis conscientiam quæ sumitur ex fonte Legum nam conscientia legis vincit conscientiam hominis. *Afflict. decis.* 321. §. 1. (3.) Leges civiles per consequens seu indirecte in conscientia obligare nulli dubitamus, jubemur enim ex necessitate esse subditi non propter pœnam solum sed & propter conscientiam, & qui resistit magistratui resistit ordinationi divinæ. *Rom.* 13. v. 1. 2. 3. 4. &c. *Scherzer. System. Theolog. Loc.* 26. *de Magist. Pol. Hunn. de authorit. & interpret. iur. cap.* 1. q. 2. Hinc infero conscientiam quæ non procedit de sinu ac utero legis esse erroneam *Treutl. Vol.* 1. *disp.* 12. *th.* 14. *lit.* E. Et si Iudex ex ea procedat contra legem perniciose errat & peccat, cum ipse sciat ac debeat scire ex legibus conscientiam esse informandam *vid. Calixt. in theol. Moral.* §. 6. Rectissime igitur infero, completa ac perfecta præscriptione rem præscriptam salva conscientia posse retineri licet superveniat scientia rei alienæ. *Levit.* c. 25. v. 29. *Iud.* II. v. 26. c. *fin. extr. de Præscript. l.* 2. ff. *de It. & Actu.* l. 11. ff. *de A. vel A. P.* superveniens enim m. f. non nocet, nequidem in foro conscientia *Glofs. in c. si virgo.* 34. q. 2. *Abbas. in c. Vigilanti de Præscript. Craver. Consil.* 425. n. 25 Sic testamentum imperfectum heredem in foro conscientia non obligat. *Covarruv. tom.* 1. n. 11. p. 481. actus enim testandi subjacet legibus civilibus adedque contra illas factus est nullus *Struv. Exer.* 32. *th.* 16. *Menoch. de Præsumt. lib.* 1. q. 80. n. 28. sed hæc extra metam, conclusum formo ex dictis, quod ea quæ legibus ac statutis nec divino nec naturali juri contrariantibus sancita sunt, conscientiam Iudicis reddant securam *Alex Cons.* 218. n. 5. *lib.* 7. tum quod Iudex ex iis teneatur suam conscientiam informare, cui rei felicius peragenda causa præter salem conscientia insuper & salem scientia requisivit *Iason. post Bald. quem refert in l. certi iuris* 17. C. *de iudiciis.* Et quidem conscientia, quia ea est potissimum in Iudice & recte dicitur angelus præfidens vitæ humanæ à *Bald. in l. si inutiliter C. de fideicom.* scientia verò tanquam necessariii in debita Legum interpretatione ac applicatione occurrentis.

§ 7 At videamus quomodo Iudex ex præscripto conscientia leges interpretari & applicare possit, ante omnia navet operam vero earum sensui indagando *l.* 17. ff. *de LL.* in quo labore juxta consilium Imperat. vitanda videtur nimia subtilitas seu scrupulositas *l. un. C. ut act. ab hered. & contra simplicitas enim LL. dicitur amical.* 19. §. 3. ff. *de V. O.* § 7.

A 3 Inst. de

de fideicom. hered. ac conscientia non convenit de apicibus Iuris disputare Bald. in l. un. C. de confessis. in 2. col. n. 6. v. & si tu quæris. Conf. Argent. Vol. 2. Conf. 2. n. 191. Quod si tamen subtilitas sit veritatis investigativa necessaria est, unde commendatur in c. 4. extr. de feriis in fin. Notissimum est triplicem esse LL. interpretationem, Authenticam quæ à nemine fieri potest quam legislatore l. f. §. 1. C. de LL. usuaem, quæ fit ipsa consuetudine l. 34. & 37. ff. d. LL. l. 34. ff. de l. & l. Doctrinalem denique quæ magis hujus loci est, fitque ab Jcto vel extendendo vel restringendo vel declarando, inducitque saltem probabilitatem, vim legis enim ipsi tribuere non possumus, nisi etiam legem imitetur & cum ipsa locuta fuerit l. 6. §. 1. ff. de V. S.

§. 8. Ponamus aliquas cautelas in hac interpretatione conscientioso Judici necessarias fiat legis interpretatio ita ut vitio careat (h. e.) secundum rationem & Iustitiam l. 11. ff. de LL. ne quis lædatur injuste l. 2. §. 10. ff. Ne quid in loc. Publ. ille legis sensus regulariter præferatur qui est de Iure comuni ei qui est de jure speciali arg. l. 6. C. de test. mil. Ex qualitate personarum ad quas est disposita & à quibus lata l. 18 §. 1. ff. de Iudic. l. 16. §. 3. ff. de Pan. præferatur ea interpretatio quæ est benignior & tutior, si plures conjecturæ de sensu alicujus legis habeantur, si sint contrariæ, ea quæ magis efficax & clarior eligenda est, & ex cuius opposito sequatur injustum vel absurdum, si conjecturæ sint similes tum efficacior erit illa interpretatio quæ magis convenit intellectui, rebus & scripturæ. Bald. circa ration. test. in l. conventicula 15. C. de Episc. & Cler. A propria verborum significatione non recedatur, nisi contraria legis mens appareat. l. 69. ff. de leg. 3. unde si sententia & verba legis forte ob aliam legem videntur contraria concilianda potius quam corrigenda, l. un. C. de Inoff. Dot.

§. 9. Pauca hæc de LL. interpretatione, addamus æque compendiose earum ad factum aliquod applicationem, fiat ea secundum veritatem & æquitatem simulac enim Judex plene de facti specie edoctus (de quo ante omnia sit sollicitus l. 52. §. 2. ff. de L. A.) applicet ipsi Jura ex veritatis præscripto, prout factum requirit l. 6. §. 1. ff. de Off. Pres. l. 5. C. de Iur. & fact. Ign. ut enim verum a falso secernatur Jura volunt l. 1. ff. de l. & l. præsertim in foro conscientia, quippe is omnem dolum & apparentiam rejicit c. 1. de V. S. pr. extr. quapropter judex præferat obedientia voluntatis veritatem, cunctaque rimando rerum ordinem inquirat. 30. q. 5. c. 11. Reink. de Reg. sec. & Eccles. lib. 2. class. 12. 6. 12. n. 13.

§. 10.

§. 10. *Æquitatis insuper & habeat rationem, cujus amantem esse est exemplum DEII. fin. C. de Don. Int. Vir. & Vx. DEo autem tanquam supremo Judici omnis inferior debet assimilari. Hinc sumendum illud Ius quod æquitati magis innititur Cravett. consil. 135. n. 37. Bald. Conf. 211. lib. 4. Et Hypol. de Marsil. p. 753. concl. 659. & p. 169. concl. 689. vult. æquitatem scriptam rigori scripto præferendam, quo nihil aliud videtur statuere, quam mitiora & benigniora jura præferenda, theoretici enim accuratiores, æquitatem scriptam formaliter consideratam non concedunt eo ipso enim dum lex aliqua præ alia videtur mitior materialiter quidem dici potest æquitas cum tamen quoad formam nil sit quam Lex Treutl. disp. 1. th. 2. lit. b. ibique Bacchov. Svendendorff. ad Eck. tit. ff. de Iust. & Iur. §. 28. Æquitas autem in Judice desiderata legibus debet adjuvari Gail. 2. Obs. 23. n. 26. Conf. Argent. Vol. 2. Conf. 73. n. 11. his enim nisi in quæstione de æquitate inhæreatur perniciosè sæpe erratur, ut ait Paul. l. 91. §. 3. ff. de V. O. & certe si quilibet Judex secundum imaginariam æquitatem mitiora jura fingere vellet, nihil certi esset in jure Reink. d. l. n. 39. Notat tamen Card. Tusch. concl. 311. n. 27. lit. F. quod si jus scriptum in thesi consideratum in singulari aliquo casu ob alias circumstantias ab æquitate naturali recedat, licite id quod æquius videtur præferri, lex enim naturalis autoritate præcedit non naturalem, si etiam lex plane deficiat potest decerni, quod bonum & æquum est. Specul. l. 1. part. 1. §. 1. n. 3.*

§. 11. Sufficiant hæc tanquam generaliora, ad alia properamus. Vulgata est fori distinctio, in exterius & interius, quæ certe non solum ad partium sed & ipsius Iudicis conscientiam informandam aliquid contribuit dummodo eam utrinque accuratius perpendere velint, nam multa in foro externo apparent justa, quæ forum internum reputat injusta, non enim in iudicio humano de eo sententia fieri solet, an intentio alicujus sit pura & recta, vel malitiosa sed de his tribunal conscientie judicat, Lud. Molina: tract. 1. de Iust. & Iur. disp. 2. n. 6. hinc multa in iudiciis probantur propter imminens majus aliquod malum vel propter præsumtionem aliquam, quæ respectu agentis vel tertii est falsa, ratio est, quia de occultis nemo potest judicare, & recte inquit Paulus l. 30. ff. de testam. tut. sæpe alicui non jus sed probationes deficere, cum autem Iudici de hoc constare non possit sequitur in iusta causa, quempiam posse succumbere. Verum & huic malo Iudex aliquantum remediari potest, partibus antequam ad processum admittæ, dictam distinctionem accuratè explicando, tum rationes ipsarum accu-

207
os 8 30
accuratius perpendendo, num sufficientes sint non solum ad agendum jure & coram hominibus, sed & salva & illaesa conscientia saepe enim partes hebetioris ingenii ignorant se iniquam sectari litem, saepe etiam & forte frequentius malitia ac avaritia instigati falsas actiones movendo & varia subterfugia in judiciis quarendo, suam laedunt conscientiam. *Consil. Argent. Vol. 2. Conf. 96. n. 19. Brunnem. Process. Civ. cap. 1. n. 12. 13. & seqq.*

§. 12. Quod si autem partes utrinque ad agendum sufficientes habeant rationes, vel si ad minimum in hoc foro tales appareant conscientiosus Iudex studeat eas ad concordiam reducere, & ad hoc de jure est obstrictus *l. 20. ff. de R. C. quod & confirmatum in Nuperrimo Recess. Imp. §. es soll der Richter erster instanz &c.* ex quibus textibus liquet judicem saltem suadere transactionem non autem eam imperare posse, nisi subsit metus scandali tum enim partes ad concordandum compelli possunt *Mench. Lib. 2. A. Q. cas. 442. n. 8. & seqq.* Imperator etiam vel absolutus Princeps ad compromittendum partes cogere valet, ex justa causa, praesertim si lis diu durasset essetque intricatior vel rationes pro & contra pares, ut post multos DD. testatur *Matth. de Afflict. decis. 149. n. 6. Lud. Roman. Conf. 126. in pr.*

§. 13. Vix autem verendum erit, Iudices aliquos, partes sine causa ad tranfigendum fore compulsuros, cum contra *l. 13. C. de Iudiciis*, lites potius exoptent immortales, tot inanes dilationes & moras ne-ctendo, quo ipso sane nil aliud agere videntur, quam justitiam studiosè protrahendo ex parte quoque negare, & occasionem sumtuum indies accrescentium studio ministrare, ut saepe sortem & caput excedant, *Ames. de Conscient. L. 5. c. 54. q. 6.* Deplorat hanc litium protelationem, *Carpzov. Part. 1. def. ut const. 1. & Anton. Fab. in suo Codice Lib. 9. t. 22. def. 1.* Pium autem consilium ad earum abbreviationem suppeditat *Calixt. Orat. Miscell. p. 48.* qui potest adiri.

§. 14. Frustra si concordia tentata fuerit aliterque lis componi non possit aperiat Iudex aditum ad Processum, ubi praecipue Iustitiam colat, secus faciens Iudicis nomen non meretur *Can. 1. 23. q. 2. 2. paralip. c. 19.* Et grande delictum est Iustitiam denegare *Conf. Argent. Vol. 2. conf. 58. n. 24.* ideo iudex malitiosè eam saltem differens punitur *l. properandum C. de Iud. proque ea vice sua jurisdictione privatur Blum. process. Cam. tit. 37. n. 22.* Imo nec Princeps potest Iustitiam denegare suis subditis, unde etiam à superiori aliquo propterea eum puniri posse tradit *Alex. Conf. 11. nos. vers. si denegat lib. 1.* sunt tamen casus in quibus Iustitia li-

cite

ente denegari potest, *Vid. Boer. decis. 326. in pr. Tusch. concl. 494. lit. 1.*
 §. 15. Impediunt sæpe justitiam, dona & corruptiones, quæ ex-
 cœcant etiam prudentes & subvertunt verba justorum *Exod. 23. v. 8.*
 quapropter sententia emta est ipso jure nulla *Math. Mathesil. ad l. 7. C.*
quand. prov. l. un. C. d. Contract. Iud. quod etiam extenditur ad senten-
 tiam justam & æquam *Brunnem. ad d. l. 7.* Num ergo nullo modo Judi-
 ci aliquid accipere liceat, controversum est. Affirmativam in foro
 Conscientiæ tutissimam judicat *Brochm. tom. 2. syst. Theolog. de Magist.*
Polit. cap. 3. cas. 11. & Bruckner. cas. consc. p. 345. q. 46. Quod verò post
 latam sententiam, munus sponte oblatum Judex possit accipere de-
 fendit *Balduin. Lib. 4. cas. conscient. c. 12. cas. 9. & Hipp. de Marsyl. Sing.*
190. n. 3. Optimum videtur, distinguere cum *Mynsing. cent. 2. obs.*
75. An statutum prohibeat vel permittat, priori casu nec munus
 sponte oblatum post finitam litem potest recipi *l. 1. C. publica Licit.*
vel consil. posteriore verò, nimirum statuto vel rationabili consue-
tudine id probante, quidni salva conscientia munera possint reci-
pi Bover. in Verb. Iudex. n. 8. præsertim si ob laboris remuneratio-
nem & grati animi demonstrandi causa post latam sententiam offe-
rantur, & inhumanum esse dicit à nemine accipere Specul. tit. de
salar. n. 5. adde Myns. d. 1.

§. 16. Valde etiam personarum acceptio obesse solet Iustitiæ, confi-
 stit ea in genere, divitiis, amicitia, & potissimum in potentia quis
 enim ignorat Magnatum preces præcepta dici, recensentur commu-
 niter quatuor affectus qui Judici multum negotii facessunt in *l. 4.*
2. q. 3. his versibus inclusi.

*Quatuor ista timor odium dilectio census.
 Sæpe solent hominum sanos pervertere sensus.*

Collimat huc *c. 1. in Gro. de sent. & Re Iud.* ubi mentio fit de consci-
 entia non lædenda sed de his, hinc & inde divulgati commentarii
 candidum Judicem satis informare possunt sufficit proinde LL. o-
 mnibus æqualem promittere Iustitiam, tam indigenis quam exte-
 ris tam amicis & conjunctis quam ignotis, casum enim pro amico
 cum Treutlero non agnoscimus *Vol. 1. Dis. 1. th. 1.* nec concedendum
 Iudici, parti alicui prolubitu gratificari, sed citra ullum conjuncti-
 onis & amicitia respectum, pronunciet pro ea parte pro qua est Iu-
 stitia, quamvis etiam casus sit ita incerti ac intricati Iuris, ut primâ fa-
 sic non ita constet, cujus rationes præponderent (quod tamen raro con-

B tingit

tingit) alia enim, ipsi subinde suppetunt media quibus talem casum definire potest e. g. transactio imo ut jam supra monitum partes dicto casu cogi possunt ad amicabilem conventionem juxta *Tessaur. dec. 206. decis. 89.* Nec inter Iudæum & Christianum Iudex constituat differentiam, Iudæi enim à participatione LL. civilium non in totum excluduntur ipsique in bonis vel persona si quiete & secundum leges vi-possunt offendi *Bald. Conf. 316. per tot. lib. 1. l. 8. & 4. C. de Iudeis & vant non 22. q. 8. c. 11.* Melioris autem conditionis quam Christiani quoque non sint, habendi enim sunt, tanquam servi & impium esse dicit *DedeKenn. Thesaur. Conf. Theol. & Iurid. Vol. 2. sect. 6. p. 125.* in Causis debitorum, Christianum debitorem, in gratiam Iudæi creditoris, incarcerari affligi angere & urgeri, sed quicquid sit gloriantur ipsimet Iudæi quod muneribus suis Christianorum Magistratum oculos excœcent *Ernst. Ferdinand part. 3. cap. 5.* lubet huc scribere verba *DedeKenni* supra dicto loco: Horribile Iudicium sibi persuadeant magistratus qui acceptis muneribus quoquo modo Iudæis patrocinantur plures facientes execrabile aurum, quam Redemptoris sui honorem &c. hæc ille. Alioquin statuunt autores hinc & inde Iudæis Rigorem non verò æquitatem servari quod aliquo modo ad dicta potest referri *Bero Consil. 28. n. 39. lib. 3. & Consil. 134. n. 12. & 19.*

§. 17. Quæstio hic moveri potest, an in iis quæ Iudicis arbitrio relicta sunt certis personis non possit favori, quod recte negatur in omnibus in quibus litigantium interest, licet LL. non sint definita, *Ames. de conscient. lib. 5. cap. 5. q. 7.* Faveat igitur Iudex iis, quibus LL. favorem indulgent. Nihilominus tamen Interpretes dicere consueverunt, expedit propitium habere Iudicem! *Rip. in reper. l. 2. ff. de flum. n. 60. las. in l. 74. ff. de Iudicis,* Et hoc in terminis habilibus verum est *Abbas inc. consuluit. de Officio de leg.* unde errant magnopere advocati, qui in libellis calumniis & aliis irritationibus Iudices adversus se exasperant.

§. 18. Occasione præcedentis quæstionis de arbitrio Iudicis quoque aliquid monendum erit, suadet *Vasq. Controvers. Lib. 1. cap. 1. n. 12.* ut quam maxime fieri possit omnia legibus explicentur, iudicibus autem non nisi minima, quæ legibus comprehendere non possunt committantur. Quo casu præsuppono, quod ubicunque alicujus arbitrio res committitur, ibi æquitas & justitia subesse debeat, vid. *Dn. PRÆSES in Disput. de Iure Cereæ & Ferreæ lib. 7. & si quis plenissimam*

in aliqua causa habeat potestatem, nihilominus arbitrium se non debet extendere ad ea quæ sunt inhonesta *Bald. Conf. 379. quando super facto*, nec debet extra vel contra Regulas Iuris aliquid decerni *Menoch. de Arbitr. Iud. Quest. q. 8. n. 2. q. 9. n. 3. & q. 13. & 14. n. 15. & 1.* sed omnia fiant per concludentes rationes & probationes. Quod si autem statutum aliquod Iudici plenissimam potestatem procedendi ac terminandi, prout ipsi placuerit concedat? Et videtur tali casu omnis Iuris solennitas & figura sublata, resque reducta ad Ius gentium & naturale ex quibus ea propter Iudex conscientiam informet *Card. Tusch. pract. concl. 470. n. 30. & 31. & c. lit. A.*

§. 19. Sponte ex jam dictis fluit Iudicem parti jus ex dispositione Iuris civilis quæsitum e. g. Præscriptionem salva conscientia auferre non posse, quamvis etiam habeat plenissimam terminandi potestatem, arbitrium enim etiam plenissimum non ad facta sed futura saltem potest extendi, tum adversaretur æquitati naturali jus quæsitum alicui auferre, notum autem est Ius naturale etiam plenissimum arbitrium ligare; Dissidentium opinio conciliari potest dummodo intelligatur de præscriptione m. f. introducta, quippe cum impium Iuris præsidium *Nov. 9. tit. 4. nec servanda ab ullo pio Iudice c. 5. ult. & penult. extr. de Præscr. Rittershus. Different. Iur. Can. & Civ. Lib. 5. cap. 3. in fin. Myns. cent. 4. Obs. 6.*

§. 20. De hoc controversunt, num Princeps non possit tollere præscriptionem *affirm. Brunnem ad l. 23. C. de SS. Eccl. cum ea quæ Iure Civili data sunt etiam ab eo possint tolli, & hoc est extra dubium, sed videtur inde male inferri, ergo tertio alicui in specie Ius inde quæsitum licite potest auferri Fachina. controvers. Iur. part. 3. tit. 8. cap. 63. & l. 3. C. de Resc. Vendit. l. 5. de Revoc. Don. l. 3. C. de test. & c.* Hoc quidem sustineri posset ex vi supereminentis Domini, tum in pœnam, vel cum compensatione maximè verò ob publicum bonum, Principem subditis jus quæsitum posse auferre *Klenc. Inst. Iur. N. & G. ad Grot. de Iure B. & P. cap. 14. q. 9.*

§. 21. Cum etiam libera facultas censeatur data in iis, quæ conscientia alicujus committuntur, hoc tenendum, quod eo casu nihilominus omnia fieri debeant secundum arbitrium boni viri, secundum Iura & æquitatem, conscientia enim cum legibus ligetur, etiam ex iis debet informari, hinc ex propria & præconcepta opinione nec hic procedi potest *Tusch. Conclus. pract. 742. n. 19. & seqq. lit. C.*

§. 22. Satis sit pauca hæc de arbitrio Iudicis dixisse, an ergo Iudex nullatenus salva conscientia à legibus potest recedere? Explorati Iuris est Iure Codicis Iudices obstrictos esse Iuramento, de Iudicio deposituro cum veritate, & LL. observantia l. 14. C. de Iudicis. sed videtur per *auth. Hodie C. de Iud. id Iuramentum remissum*, dicit *Brunnem. ad d. Auth. ejus autorem, mentem Nov. 15. ex qua auth. excerpta est*, non satis assecutum adeoque errasse; asseritque *d. Nov. de omnibus Magistratibus accipiendam*, & hoc à veritate non absolum si *Nov. inspiciatur*, non itaque absque sufficienti ratione inducenda est correctio textuum Codicis.

§. 23. Patiuntur tamen dicta quoque suas limitationes si enim iusta causa subsit sine periculo animæ Iudex à legibus potest recedere *Vasq. Controv. Lib. 1. cap. 14. n. 4.* imo Iurans statuta loci servare ex iusta causa citra perjurii crimen ea potest transgredi, dummodo periculum sit in mora & superior adiri non possit *Ioan. Arnono. sing. 8. Myns. cent. 2. Obs. 54.* liberatur enim à perjurii pœna, qui necessitate urgente Iuramento contravenit *Panorm. p. 2. Conf. 3. n. 5. l. 27. ff. de Manum. testam. ibique Gothofred.* Iustam autem causam LL. statutam & consuetudines transgrediendi inter alia suppeditat enormitas delicti *Marc. de Mant. sing. 149. Hippol. de Marsil. sing. 244.* ubi ad majores Magistratus hoc restringit *ob l. 15. §. 1. ff. Ad. L. Corn. de fals. add. Carpz. pr. crim. q. 149. &c.*

§. 24. Juris communis regulas quoque non respicimus cum de irreparabili agitur damno vel præjudicio, exemplum est in appellatione ab interlocutoria, quæ est prohibita, l. 1. §. 2. ff. l. 6. §. 3. l. 21. & 36. C. de appell. nisi inde metuatur gravamen, quod in causa principali redintegrari nequit. l. 2. ff. de appell. recip. ibique gloss. Idem est in Executione in causa criminali, si enim merus executor habeat conscientiam contra sententiam eam non debet exequi, cum tale damnum esset irreparabile, alias de Iure communi merus executor tenetur exequi sententiam, quamvis videatur ipsi injusta c. 28. §. quia de Off. & potest Iud. deleg. c. 5. eod. l. 6. C. de Execur. Rei Iud. Spectat pariter huc summa rei publicæ utilitas, ob quam a communibus Legibus recedi notum est. l. 51. ff. de L. A. l. 3. C. de Primipil. Imminente denique necessitate multa sunt toleranda, quæ alias sunt interdicta & in articulis necessitatis notoriis, LL. licet transgredi, l. 5 §. 12. & 13. ff. de N. O. N. sit autem necessitas absoluta ac prætexatur in tali casu

casu, qui non est natura turpis, nam natura turpia etiam tempore necessitatis talia permanent. *Eckold. ad ff. de furt. §. 10.*

§. 25. Varii ejusmodi casus annecti quidem possent, verum hæc pagellæ aliud postulant, quam obrem ad alia ad quæ ex officio Iudex bonus obstrictus est properamus. Jam supra dictum litium longas ambages vel parum vel omnino nihil veritati indagandæ contribute, litigantes autem laboribus & impensis gravare, erit igitur iudicis officium has litium tricas & ambages rescere, ob quas sæpe iustissimam causam foventes sumtibus exhausti eam deserunt, cum forte ob litis diurnitatem ad inopiam redacti media ulterius proseguendi deficiunt, cui malo tamen aliquantum remedi videtur, *Ord. Cam. p. 1. in tit 19, §. Nuff daß auch, vi cuius §. advocati possunt cogi ad suscipiendas causas pauperum, imo si sine justa causa id detrectent officio privari possunt. l. 7. C. de Postul. Myns. cent. 4. Obs. 32. Gail. 1. Obs. 43. extendit hæc Guid. Pap. decis. 573. n. 3. dicens Iudicem ex officio teneri, parti non habenti unde se defendat, gratis de advocato providere, videri possunt plura ad quæ Iudex tenetur, in d. l. 7.*

§. 26. In iis etiam quæ ad veritatem tum inveniendam tum probandam faciunt Iudex nonnunquam ex officio supplet, sique ex facie libelli appareat aliquid per quod non potest fieri condemnatio pars absolvenda est. *Hypol. de Marsil. sing. 72 n. 3. & quod magis est, tenetur Iudex circumstantias ex reo elicere, quæ ad ejus defensionem & innocentiam probandam faciunt Carpz. pr. Cr. q. 113. n. 36. Constit. Crim. art. 47. Expeditum redditur per hæc Iudicera non posse salva conscientia vicennio lapso condemnare facinorosum, quamvis ipse non opposuerit præscriptionem & delictum confessus fuerit, nulla enim amplius de eo contra ipsum datur actio, l. 13. ff. de Interrog. in Iur. sed præscriptio tollit eam ipso Iure, & idem est quod satisfactio, unde nec inquisitio hic admittenda. Carpz. pr. Cr. p. 3. q. 141. n. 29. l. 17. §. 6. ff. de Injur. l. 12. C. de Fals. Dissent. Myns. cent. 4. Ob. 39. Supplet igitur Iudex in Criminalibus & iis, quæ ad publicam tendunt utilitatem. Bart. q. 14. v. contra col. 2.*

§. 27. Sed num in civilibus Iudex potest supplere, & agentem contra quem, excipi potest, ex officio repellere? Distinguit *Tusch. Concl. pract. 397. n. 53. l. 1.* Aut constat actorem non habere actionem, sed agere de facto actione ipso Iure nulla, & Iudex supplet

B 3

quam-

quamvis reus non opposuerit exceptionem facti : Aut actio ipso Iure non est sublata, sed ope exceptionis tollitur, & tum exceptio illa inest actioni vel in continenti, vel ex intervallo, priori casu Iudex supplet, posteriori, ejus nulla habetur ratio, si non a parte opponatur, excipit unicum casum, si altera pars locupletaretur cum jactura alterius, *Bart. in l. si unus §. pactus ne peteret. ff. de Pact. n. 20.* quo indistincte debet supplere Iudex, quia nemo potest locupletari cum jactura alterius. Optimum videtur hanc quæstionem ita expedire. Iudex supplet in iis, quæ sunt Iuris, non vero quæ sunt facti, cum ea non possit divinare, *Bald. ad tit. C. ut que desunt Advoc. part. &c. n. 6. n. 11. & 12.*

§. 28. Spectat pariter ad iudicis officium inquirere in sceleratos, inquisitorius enim processus non solum jure licitus sed & mandatus est. *Brunnem. Process. Inquis. cap. 1. n. 2. & seqq.* at quanto facilius in causis vitam & famam concernentibus conscientia scrupulus potest injici, eo cautius & prudentius in iis procedendum. *c. 3. de Eccles. in 6. add. Const. Crim. art. 1. & sufficientes sint rationes ad viam inquisitioni aperiendam, nunquam autem per meras conjecturas ad eam procedendum Menoch. de Pres. lib. 1. q. 88. n. 21.* In decernenda tortura Iudex sit æque cautus, & in hoc puncto suam conscientiam salvare volens est immunis ab omni periculo, extant enim non solum tot Doctissimorum Ictorum consilia, ex quibus se informare potest, sed & secundum *Ordin. Crim. art. fin.* proprio decreto torturam decernere ipsi inhibatum est, nisi hoc insuper approbaverit Collegium aliquod Iuridicum. Incarceratorum denique Iudex habeat humanam rationem ita tamen prout delicti qualitas id postulat. *l. 1. C. de Cust. Reor. l. 2. C. de Exhib. & transmitt. Reor.*

§. 29. Pauca adhuc de sententia ferenda restant, quamvis enim nihil vere de officio Iudicis dictum sit, id tamen eo facilius excusari poterit, cum non solum integri commentarii de utroque processu extent, sed & ea saltem huic dissertationi inserere proposuerim, quæ potissimum conscientiam Iudicis tangunt, omnia enim incidentia huc referre, in totum Volumen excresceret. Observatis itaque iis, quæ ordo judicarius requirit, ferat Iudex sententiam, claram & certam §. 22. *de Act.* conformem libello ac petitioni quantum fieri potest, secundum leges ac statuta, conscientiam &

am & æquitatem *auth. ad hac si. C. de iud. l. 13. C. de sentent. l. fin. §. fin. C. de Appell.* æquitas autem non semper mitiorem sed prout circumstantiæ suadent etiam nonnunquam durio rem sententiam desiderat. *Grot. in tr. de Æquitate. cap. 1. n. 10.* Dixi secundum leges esse iudicandum, & secundum conscientiam, ex iis enim debet informari, hinc illa quæstio: Si acta & probata pugnent cum conscientia, num contra conscientiam vel contra acta & probata debeat iudicari? Certissimum est neutrum horum debere fieri, nam si acta & probata Iudex invenerit vera secundum ea iudicet, si non, ex officio rejiciat, sunt enim ea media ad veritatem inveniendam, contra veritatem igitur certò notam nihil debet apud quenquam valere, sed iudicatur hoc casu pro parte adversaria, cujus probata sunt vera, notum quoque est ex falsis instrumentis & testimoniis nullam procedere condemnationem, acta & probata vero contra certissimam alicujus scientiam utique sunt falsa, qualis autem esset sententia, quæ secundum ea ferretur, quare recte dicit *Bacchov. ad Treutl. Diss. 12. th. 14.* Veram conscientiam cum actis & probatis, quibus nihil objici potest pugnare rarissimum esse contingens, igitur hæc quæstio ita decidenda, quod nunquam debeat Iudex sententiam ferre contra conscientiam, nunquam etiam contra acta & probata dummodo vere talia dici possint. *Reink. de Regimin. sec. & Eccles. lib. 2. class. 2. cap. 12. n. 15. & 16. Corras. 4. Miscellan. 20. Hotomann. Illustr. qu. 27.*

§. 30. Contingit tamen nonnunquam Iudicem secundum solam conscientiam iudicare ut in casu cum partes prorsus nihil probaverunt, exemplum est in causa taxationis interesse ubi si nihil in quantitate fuerit probatum Iudex ex præscripto conscientiæ illud potest taxare *Bald. Conf. 270. n. 11. vers. potest etiam Lib. 1. super notoriis quoque potest secundum conscientiam iudicari quamvis etiam nihil probatum fuerit, notorium enim est quod se ipsum ostendit, nec necesse est ut ostendatur ab alio l. 1. ff. de Rest. in integr. vel quod nullam recipit dubitationem Menoh. Conf. 881. n. 88. restringendum tamen ad notorium facti permanentis, nam notorium facti transeuntis semper indiget probatione Bover. sing. 45. voce Notorium in arbitrariis quoque Iudiciis ubi leges nihil disposuerunt rectè iudicatur secundum conscientiam, ideo an confessio rei fuerit meticolosa*

losa propter tormenta vel spontanea statuer conscientia Iudicis, *Tusch. concl. pract.* 398. n. 32. lit. I. Si etiam Iudici per statutum vel rescriptum data fuerit plenissima potestas procedendi ac terminandi prout voluerit, iudicare potest ex conscientia ductu, tum enim res videtur reducta ad jus Naturale & Gentium, & Iudex non amplius obstrictus ad solennitates Juris Civilis, quo tamen casu ut & omnibus aliis ubi ex conscientia dictamine pronunciare permisum est, id informandum tum ex jure divino tum naturali & gentium. Summus etiam Princeps secundum conscientiam potest iudicare. *Consil. Argent.* 30. n. 101. plures ejusmodi casus ponit *Aretin. in §. si minus Inst. de Action. Iason. in §. sed ista quidem n. 110. d. t. Felin. in cap. Pastoralis. §. quia vero de Off. deleg.*

§. 31. In criminalibus denique Iudex sententiam laturus maxime conscientia rationem habeat, ubi luce meridiana clariora indicia & probationes requiri notissimi Juris est, nec blandiatur sibi Iudex quod eum semper salva conscientia condemnare possit qui delictum confessus est, quamvis enim propria confessio sit sufficiens & indubitata probatio *l. fin C. de fideicom. l. 1. & tot. tit. ff. & C. de Confess.* Multi tamen dantur casus praesertim in criminalibus quibus confessio, quoad plenam probationem vel ordinariam poenam imponendam non nocet confitenti *l. 1. §. 17. ff. de Quast. §. 23. & 27. ead. leg.* sic confessio sine causa facta nec in civilibus nec in criminalibus praesudicat, idem est in ea qua incidenter facta *Hippol. de Marsil. sing. 329.* qui plures ejusmodi casus recenset.

§. 32. Quod si autem reus sufficienter fuerit convictus, ut secundum *l. 16. C. de Paen.* vix sufficiat, ea qua commisit negare, injungat ipsi poenam prout legibus ac statutis est proditum, facti enim quaestio est in arbitrio judicantis poena vero persecutio legi reservatur, ut *Marcianus, l. 1. §. 4. ff. ad Scrum. Turpill. 15. pr. ff. ad Municip.* nisi justa aliqua vel minuendi vel augeandi poenam sublit causa *l. 3. C. ex Quit. caut. nitam. l. 13. §. 1. ff. de His qui not. infam.* tum enim a communi quoque opinione licet recedere *Grat. Conf. 88. n. 5. Vol. 2.* Imo si causa aliqua sit honesta & legibus approbata Iudex salva conscientia secus agere nequit. Oriuntur ferè causa mitigandi & exasperandi poenas ex conditione, Personae, causa, loci, temporis, qualitatis, quantitatis & eventus, de quibus in *l. 16. §. 1. & seqq. ff. de Paen. & singu-*

singulatim *Brunnem. ad paratit. Vvesenb. tit. de Pœnis q. 36. Tiraq-
in tractat. de pœn. temp.* restringenda tamen est hæc potestas ad eas
saltem pœnas, quæ ex iure positivo dependent, nam quas lex Divi-
na determinavit in iis neminem mortalium dispensare posse ejus
autoritas dicitur.

§. 33. Hinc patet peccare Judices, qui convertunt pœnas dicto
iure capitales in pecuniarias, sub prætextu ærarii augendi quod &
aperte contrariatur *l. 8. §. ult. C. ad L. Iul. de Vi pub. l. 3. in f. C. Ne
Sac. Babt.* deplorat hanc intempestivam lenitatem præsertim in pœ-
na adulterii *Petr. Heig. part. 2. q. 29. n. 18.* & alii passim. Quod si lex
vel statutum aliquod admittat arbitrium Judicis circa pœnam im-
ponendam, an salva conscientia ad mortem usque extendi potest, di-
cit *Fachin. contr. Iur. part. 3. Lib. 11. cap. 45.* hanc quæstionem extra
omnem controversiam dummodo distinguatur, an delicti gravitas
mortis pœnam requirat vel non & sic explicandæ leges quæ in hanc
vel illam sententiam allegantur *adde. Math. Mathesil. sing. 48. in ad-
dis.*

§. 34. Unicum hoc loco non videtur prætereundum an Judex
salva conscientia punitorum hæredes ad damnum dolo delin-
quentium datum resarciendum astringere possit. Et hoc optimo
iure fieri posse testantur *Farinac. Consult. Saxon. lib. 5. q. 137. n.
21. & seqq. Moller. ad Constit. Elect. 12. part. 4. n. 3. & 4.* si enim ex
uno delicto plures actiones nascantur ad diversum tendentes finem
omnibus experiri licet *l. 32. & 34. in pr. ff. de V. O. l. c. pr. Arb. furt.*
Et sic a *Scab. Lips.* iudicatum refert *Moller. d. l. n. 7.* alii limitant ut
procedat hæc sententia si reus mortuus sit antequam pœnam per-
pessus fuerit. Alii simpliciter negant, dicuntque affirmativam peri-
culosam *Berlich. conclus. 19. n. 38. Heig. part. 4. q. 23. n. 17.* quod qui-
dem ut æquius admitterem eo casu si nihil ad hæredes pervene-
rit.

§. 35. Reservavimus huic loco aliqua de Conscientia dubia,
cui qui se obstructos esse sentiunt, sæpe mediis inde se vicif-
sim liberandi destituuntur. *Bald. Conf. 343.* dicitur alias cum
intellectus neutri contradictionis parti assensum præbens an-
ceps hæret, quid faciendum vel non. Nam illa quam di-
cunt dubiam speculativam, verè talis non est. & potest quis ea ma-
nente agere, e. g. possidet aliquis *h. f. fundum,* incipit dubitare,
an

an sit suus, si non sciat esse alienum, jure potest retinere, quia in pari causa melior est conditio possidentis, ex alia vero quam etiam dicunt practicam non possumus procedere sine labe peccati, id enim de quo dubitamus, an Deo sit gratum vel non agere non possumus, nec agit talis ex conscientia, quia nullam habet, studeat igitur Iudex hoc casu, ut incertitudinem expellendo dubium deponat, *Ames. de Conscient. lib. 1. cap. 5.* cui rei inserviet, si recurrat ad ipsum verbum divinum, plerumque enim ob peccata rerum dubia solvi nequeunt, notante. *Afflict. decis Neapol. ult. inf.* potest etiam eo casu cum aliis conferri eorum consilia explorando, quo facto potius absolvendum quam condemnandum *c. 3. de prob. l. 5. pr. ff. de Pæn. eligenda semper ea via, quæ animarum saluti est tutior. l. 43. ff. de Relig. c. 5. de cler. excom. & depon. & quæ minus habet captio- nis & securior est. Vasq. controv. lib. 1. cap. 14. n. 12.*

§. 36. Si tandem præsumptio aliqua militet pro altera parte, pro ea judicandum est *Ludvv. de R. I. l. 36. n. 5.* tum enim jamdum cessat dubietas, quia conscientia ad alteram partem propter rationem aliquam probabilem se determinat, dicitur alias talis conscientia probabilis, cum ejus rationes non sint evidentes & necessaria, sed probabiles tantum cum formidine oppositi, ac in hoc differt a conscientia recta, nequit tamen iudex contra eam agere, quia potiorem rationem spernendo se peccandi periculo exponit, *König. Cas. consc. pag. 8 in præmio.* En talem casum in fure rupto laqueo de patibulo decidente, habet Iudex utrinque rationes, ut dimittat, & ut vicissim curet suspendendum, probabiliores tamen sunt, ut de- nuo suspendatur.

§. 37. Ansam hic nobis sursum diceret de præsumptionibus ali- quid movere, verum instituti ratio id vetat, hinc non solum iis sed & aliis quæ forte huc applicari possent, lubens supersedeo ac totius disputationis filum abrumpens, id unice voveo. ut Summus JHO- VA Iudex Iustissimus dignetur omnium animos dirigere, ut ita ju- dicent, sicut se in summo Iudicio judicari exoptant.

COROL-

COROLLARIA.

Petitorium & possessorium cumulari possunt.

Pupillus neque naturaliter obligatur.

Usucapio est Justus acquirendi modus omni Jure.

Donatio omnium bonorum Jure subsistit.

Crimina præscribuntur vicennio.

Legatum rei alienæ subsistit Jure Canonico.

Contrahitur affinitas ex illegitima conjunctione.

Legitimati per subsequens matrimonium in regnis & feudis succedunt.

Decimæ præscribi possunt.

In Feudis Jus accrescendi locum non habet.

FINIS.

ULB Halle

3

003 499 669

SB

VDA

B.I.G.

Farbkarte #13

Black
3/Color
White
Magenta
Red
Yellow
Green
Cyan
Blue

1686.4
JURIDICA INAUGURALIS,
DE
SCIENTIA
D I C I S,

736
5
QVAM
DIVINO NUMINE
TO ET AUTHORITY
C AMPLISSIMI ICTORUM
VETUSTA ATQVE CELEBERRIMA
ACADEMIA HEIDELBERGENSI
PRÆSIDIO

IMI, EXCELLENTISSIMI AC
CONSULTISSIMI
WOLFGANG.
XTORIS,
ORIS JURIS ET CONSILI-
CTORALIS PALATINI

PRO
TROQUE JURE HONO-
ILEGIIS RITE CAPESSENDIS
ruditorum Examine subicit
MANUS ELWERTUS,
nio - Nassoicus.

DC LXXVI. h. l. q. f.
HEIDELBERGÆ,
BERGMANNUM, Walterian. Heredem,
& ACAD. Typogr. 19
33